

МАТЕРІАЛИ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

**«МОВА, ЛІТЕРАТУРА, КУЛЬТУРА:
НА ПЕРЕТИНІ ТРАДИЦІЙ ТА ІННОВАЦІЙ»**

(12-13 грудня 2025 р.)

Чернігів
2025

УДК 81/82+008(062.552)
М 74

Мова, література, культура: на перетині традицій та інновацій. Матеріали науково-практичної конференції (м. Чернігів, 12-13 грудня 2025 р.). – Одеса: Видавництво «Молодий вчений», 2025. – 146 с.
ISBN 978-617-8514-36-5

У збірнику представлені матеріали науково-практичної конференції «Мова, література, культура: на перетині традицій та інновацій». Розглядаються загальні питання української мови і літератури, романських, германських та інших мов, теорії і практики перекладу, риторики та інші.

Збірник призначено для науковців, викладачів, аспірантів та студентів, які цікавляться філологічними науками, а також для широкого кола читачів.

УДК 81/82+008(062.552)

ISBN 978-617-8514-36-5

© Колектив авторів, 2025
© Видавництво «Молодий вчений», 2025

ЗМІСТ

УКРАЇНСЬКА МОВА ТА ЛІТЕРАТУРА

Васильків Г.М.

ТІЛЕСНІСТЬ ЯК ФУНДАМЕНТАЛЬНА КАТЕГОРІЯ
СУЧАСНОГО ЖІНОЧОГО ПИСЬМА..... 7

Гапон Л.О.

ВОЛОДИМИР ГНАТЮК І ЯРОСЛАВ-БОГДАН РУДНИЦЬКИЙ
БІЛЯ ВИТОКІВ ВИВЧЕННЯ
УКРАЇНСЬКО-КАНАДСЬКОГО ФОЛЬКЛОРУ 11

Ключник Т.О.

СПЕЦИФІКА ВТОРИННОЇ НОМІНАЦІЇ
РОЗУМОВИХ ЗДІБНОСТЕЙ ЛЮДИНИ..... 15

Мурич Ю.С.

ФОРМОТВОРЧА КАТЕГОРІЯ ЧАСОПРОСТОРУ
В СТРУКТУРІ ХУДОЖНЬОГО ТЕКСТУ 19

Павлюк І.М., Продан А.І.

ТРАНСФОРМАЦІЯ КОНЦЕПТУ «ДІМ»
У ВІЙСЬКОВО-ЛІРИЧНІЙ СПАДЩИНІ МАКСИМА КРИВЦОВА
(НА МАТЕРІАЛІ ЗБІРКИ «ВІРШІ З БІЙНИЦЬ») 22

Пінчук Д.М.

ЗАМІЩЕНА СУБ'ЄКТНІСТЬ
У ХУДОЖНЬОМУ НЕКОМБАТАНТСЬКОМУ
ДИСКУРСІ 2022-2024 РР. ЯК МЕХАНІЗМ РОЗПОДІЛЕНОЇ ДІЇ
В ЦИВІЛЬНИХ СВІДЧЕННЯХ..... 26

Поліщук Ю.В.

ВЕРБАЛІЗАЦІЯ КОНЦЕПТУ «КОЛІР»
У ПОЕТИЧНИХ ТВОРАХ 30

Слободянюк К.М.

КЛАСИФІКАЦІЯ ПРЕЦЕДЕНТНИХ ФЕНОМЕНІВ
ЗА УНІВЕРСАЛЬНІСТЮ НА МАТЕРІАЛІ
РОМАНУ К. САМОЙЛЕНКО «ЗАКОНИ НЕВРИДИ» 34

Яременко А.В.

ЕСЕЇСТИКА ОКСАНИ ЗАБУЖКО ЯК ЛІТЕРАТУРНИЙ ФЕНОМЕН
(НА МАТЕРІАЛІ КНИГИ «ПЛАНЕТА ПОЛИН») 38

ЛІТЕРАТУРА ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН

Івашків-Ващук О.В.

АНТИЧНА ГЕНЕЗА СУЧАСНОГО ОБРАЗУ АДОНІСА 42

РОМАНСЬКІ, ГЕРМАНСЬКІ ТА ІНШІ МОВИ

Olena Andriienko, Yelyzaveta Kremenyska, Mariia Tereshchuk

PERSONIFICATION IN TECH REPORTING:

EVIDENCE FROM *THE GUARDIAN* (2025) 46

Дубровська-Томченко Є.В.

ЕКФРАЗИС У РОМАНІ ДЖОДЖО МОЙЄС

«THE GIRL YOU LEFT BEHIND»

(«ДІВЧИНА, ЯКУ ТИ ПОКИНУВ») 49

Зверева М.А., Солом'янюк Л.Й.

МЕТАФОРИ ТРАВМИ

У СУЧАСНОМУ ФРАНКОМОВНОМУ РОМАНІ 52

Мілова О.С., Коробова К.П.

ПЕРЕДАЧА ЕМОЦІЙНИХ МЕТАФОР

У УКРАЇНСЬКОМУ ПЕРЕКЛАДІ

РОМАНУ КАДЗУО ІШІГУРО *NEVER LET ME GO* 56

Морозова Г.К.

ГРАФІЧНІ ПРИЙОМИ Е. Е. КАММІНГСА:

ВНУТРІШНЬОСЛІВНІ РОЗРИВИ

ЯК МЕХАНІЗМ ПОЕТИЧНОГО СМИСЛОТВОРЕННЯ 59

Озерова Д.М.

ІНДИВІДУАЛІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

НА ПОГЛИБЛЕНОМУ ПРОФІЛЬНОМУ РІВНІ ЗЗСО 61

Пономаренко Т.О.

ДОМІНАНТА КОНТРАСТУ

ЯК ОРГАНІЗУЮЧИЙ ПРИНЦИП ПОЕТИКИ

ЗБІРКИ РЕНЕ ШАРА «FEUILLETS D'HYRNOS» 65

Рябініна А.Д.

РИТОРИКО-СТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ

ФРАНЦУЗЬКОЇ ЕКОЛОГІЧНОЇ РЕКЛАМИ 69

Ткаченко К.С.

ВАГАННЯ ЯК КОГНІТИВНО-ПСИХОЛІНГВІСТИЧНИЙ МЕХАНІЗМ

У СТРУКТУРІ КАЗКОВОГО НАРАТИВУ 74

Хохлова Д.С.

ВИЗНАЧЕННЯ МЮЗИКЛУ

ЯК МУЛЬТИМОДАЛЬНОГО НАРАТИВУ 78

ТЕОРІЯ ЛІТЕРАТУРИ,

ПОРІВНЯЛЬНЕ ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВО

Піддубна В.В., Огульчанська О.А.

ПСИХОЛОГІЗМ ПРОЗИ

П. ГОЯВІЧИНСЬКОЇ ТА ІРИНИ ВІЛЬДЕ (НА ПРИКЛАДІ ТВОРИВ

“РАЙСЬКА ЯБЛУНЯ” ТА “ПОВНОЛІТНІ ДІТИ”)..... 81

Ткач Д.К.

СПЕЦИФІКА ВЕРБАЛІЗАЦІЇ КУЛЬТУРНИХ КОДІВ

ТА НАЦІОНАЛЬНИХ СТЕРЕОТИПІВ У ЖАНРІ ТРЕВЕЛОГУ 85

Halyna Tsapro

SELF-IRONY AND FEMALE VOICE

IN FRENCH AND ENGLISH CHICK LIT 88

ЗАГАЛЬНЕ, ПОРІВНЯЛЬНО-ІСТОРИЧНЕ,

ТИПОЛОГІЧНЕ МОВОЗНАВСТВО

Івашків-Ващук О.В.

СТИЛІСТИЧНІ ФІГУРИ У ТЕКСТІ ІДИЛІЙ ТЕОКРИТА 93

Кривенченко Д.С.

ЦІННІСНА ПРОБЛЕМАТИКА

ТА ЇЇ РОЗУМІННЯ У ПОГЛЯДАХ АНТИЧНИХ ФІЛОСОФІВ 98

ФОЛЬКЛОРИСТИКА

Герич Т.І.

МІФОЛОГІЧНІ ОБРАЗИ, МІСТИЧНІ МОТИВИ

ТА МОТИВ ПОДОРОЖІ У ПОТОЙБІЧЧЯ

В РОМАНІ ІЛА ГЕЙМАНА «НЕБУДЬ-ДЕ» 103

Завадська В.В.

СТРУКТУРА МІСЬКОГО МЕМОРАТУ

ЯК ФОРМА «ПОВЕРНЕННЯ В ДИТИНСТВО»

(НА МАТЕРІАЛІ КИЇВСЬКИХ ОПОВІДЕЙ)..... 108

Тафійчук С.П.

МІФОЛОГІЧНІ ОБРАЗИ РОМАНУ

МАРИНИ ТА СЕРГІЯ ДЯЧЕНКІВ «ВІДЬОМСЬКА ДОБА» 114

ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА ПЕРЕКЛАДУ

Жукорська Л.П., Мезі І.А., Остапенко А.Л.

ЕМОЦІЙНА СЕМАНТИКА СТРАХУ

В РОМАНІ ЕЛЕНИ ФЕРРАНТЕ *L'AMICA GENIALE*

ТА ЇЇ ПЕРЕДАЧА В АНГЛІЙСЬКОМУ

ТА ФРАНЦУЗЬКОМУ ПЕРЕКЛАДАХ119

Карпюк Ф.В.

ЛЕКСИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ

АНГЛОМОВНОЇ ЮРИДИЧНОЇ ЛІТЕРАТУРИ122

Maryna Kucherenko

ABBREVIATIONS AND ACRONYMS

IN CHEMICAL AND RADIOLOGICAL SAFETY TERMINOLOGY127

Моргун О.

ПРОБЛЕМА ЯКОСТІ В МАШИННОМУ ПЕРЕКЛАДІ:

КРИТЕРІЇ, МОДЕЛІ ТА МЕТОДИКИ ОЦІНЮВАННЯ129

Руденок О.О.

ВПЛИВ ІНШОМОВНИХ ЗАПОЗИЧЕНЬ

НА РОЗВИТОК ФРАЗЕОЛОГІЇ В КОРЕЙСЬКІЙ МОВІ:

ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ПЕРЕКЛАДУ ТА АДАПТАЦІ133

Valeriia Tsitseï

CORPUS-BASED TRANSLATION ANALYSIS

OF ENGLISH VERB-BASED IDIOMS136

МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ

Бобчинець Л.І.

УКРАЇНІЗАЦІЯ КОМЕРЦІЙНИХ НАЗВ І ТОПОНІМІВ

З ПОЧАТКУ РОСІЙСЬКОЇ АГРЕСІЇ139

РИТОРИКА

Лук'янець Г.Г.

СЕМАНТИЧНІ ТА РИТОРИЧНІ АСПЕКТИ

ПРЕДСТАВЛЕННЯ КУЛЬТУРИ В РЕКЛАМІ РІЗДВЯНИХ

ТА НОВОРІЧНИХ ХАРЧОВИХ ПРОДУКТІВ143

РОМАНСЬКІ, ГЕРМАНСЬКІ ТА ІНШІ МОВИ

Мілова О.Є.

*доцент кафедри лінгвістики та перекладу,
Київський столичний університет імені Бориса Грінченка*

Коробова К.П.

*старший викладач кафедри лінгвістики та перекладу,
Київський столичний університет імені Бориса Грінченка*

ПЕРЕДАЧА ЕМОЦІЙНИХ МЕТАФОР У УКРАЇНСЬКОМУ ПЕРЕКЛАДІ РОМАНУ КАДЗУО ІШІГУРО *NEVER LET ME GO*

У роботі застосовано методикау якісного аналізу метафор, що поєднує інструменти когнітивної лінгвістики та контекстуально-прагматичного підходу. Аналіз передбачав поетапну ідентифікацію домінантних концептуальних моделей, за допомогою яких персонажі *Never Let Me Go* [1] осмислюють власні переживання.

Роман *Never Let Me Go* [1] вирізняється поєднанням мінімалістичної оповіді з глибоким психологізмом та етичним напруженням, що робить його особливо продуктивним матеріалом для дослідження емоційної метафорики. Оповідь ведеться від імені Кеті, чия ретроспективна реконструкція дитинства в Гейлшені та подальших етапів життя поступово розкриває травматичну природу існування клонів, створених для донорства органів. У романі відсутні прямі емоційні декларації: внутрішній стан персонажів передається через непрямі, приглушені образи, що набувають форми метафоричних описів руху, простору й тілесних відчуттів. Саме тому метафора виступає центральним засобом емоційного структурування тексту, дозволяючи передати стан невимовності, втрати, прив'язаності та повільного прийняття власної долі. Така специфіка наративу визначає й особливу складність перекладу, адже емоційні смисли в романі ніколи не артикулюються прямо, а вибудовуються через тонкі, напівзатерті концептуальні моделі.

На основі теорій когнітивної метафори [2; 3; 4] виокремлено чотири ключові схеми: EMOTION AS MOVEMENT, EMOTION AS CONTAINER, SELF AS DIVIDED WHOLE та MEMORY AS SPACE.

Ці моделі не виконують декоративної функції; навпаки, вони структурно визначають спосіб, у який нараторка інтерпретує свій

досвід, вибудовує стосунки з минулим і формує ставлення до власної приреченості.

Застосування такої методики вимагало попереднього уточнення критеріїв відбору метафоричних одиниць та визначення їхньої ролі в наративній структурі тексту. Оскільки метафорика у *Never Let Me Go* вирізняється стриманістю та імпліцитністю, важливо було відмежувати звичайні фразеологічні поєднання від тих випадків, де образність виконує ключову когнітивну та емоційну функцію. Тому подальший аналіз було зосереджено на висловленнях, у яких метафора не просто супроводжує опис переживань, а формує сам спосіб їх концептуалізації – визначає, як нараторка осмислює страх, втрату, прив'язаність та взаємодію зі спогадами.

Перший етап включав вилучення метафоричних висловлень, у яких образність формує смислову опору для емоційного самовираження персонажів. До аналізу включено лише ті фрагменти, де метафора впливає на інтерпретацію внутрішнього стану – зокрема сцени, пов'язані з дитячими спогадами з Гейлшема, переживанням втрати, страхом дорослішання та усвідомлення особливого статусу клонів. Саме ці метафори передають психологічну атмосферу роману: приглушені відповіді на життєві виклики, повільні зміни емоцій та утримування почуттів у межах мінімалістичної оповіді.

На другому етапі дослідження здійснювалося порівняння того, як ідентифіковані концептуальні моделі реалізуються в англійському оригіналі та в українському перекладі. Метою було простежити, як перекладач зберігає або модифікує когнітивну структуру метафор, а також як переклад впливає на прагматичний ефект висловлювань. Оскільки оповідь Ішігуро вирізняється стриманою емоційністю, важливою була не лише семантична відповідність, а й передача тональної делікатності, імпліцитності й психологічної дистанції.

Особливу увагу приділено метафорам страху, емоційної скутості та прив'язаності, що формують психологічний каркас твору. Метафори страху у романі не називають емоцію прямо, а проявляються через образи зупинки та заціпеніння (*something inside me just froze*), що в українському перекладі передано як «щось у мені ніби завмерло» – із збереженням тілесно-моторної основи моделі. Метафори емоційної скутості, побудовані на схемі CONTAINER, реалізуються через вислови на кшталт *I kept holding it in*, які в перекладі адаптовано як «я тримала це в собі». Такі конструкції вимагають особливої уваги, оскільки українська мова схильна до більшої експресивності, ніж

англійська, і переклад має зберегти характерний для Ішігуро мінімалізм.

Метафори прив'язаності та пам'яті ґрунтуються переважно на просторових моделях (*those days kept coming back to me, I wandered back into that memory*), які природно відтворюються в українській: «ті дні знову поверталися до мене», «я знову повернулася до того спогаду». Тут перекладач майже дослівно зберігає образну структуру, оскільки українська мовна картина світу має аналогічні схеми концептуалізації пам'яті як простору.

Попри відносну прозорість просторових моделей, саме в метафорах пам'яті та прив'язаності найвиразніше виявляється баланс між буквальним відтворенням і стилістичним коригуванням, адже їхня функція не лише когнітивна, а й емоційно-нарративна. У таких висловленнях приховується сенс внутрішнього повернення до болісного досвіду, і перекладачеві необхідно передати не лише переміщення у метафоричному просторі, а й делікатний психологічний рух – коливання між прийняттям і спротивом, між спогадом і забуттям. Тому навіть за наявності формальної еквівалентності переклад потребує тонкого налаштування інтонації: надмірна експресивність може порушити мінімалістичну поетику Ішігуро, а надмірна нейтралізація – знецінити глибинну емоційну напругу образу.

Таким чином, методика якісного аналізу дозволила не лише окреслити типові моделі метафоричного мислення персонажів, але й показати, як український переклад балансує між буквальною та прагматичною адаптацією. Відтворення емоційних метафор у *Never Let Me Go* вимагає від перекладача глибинного розуміння когнітивних механізмів формування образів та водночас – уважності до тих тонких інтонацій стриманості, мовчазної напруги та емоційної нерівності, що становлять основу стилю Ішігуро.

Список використаних джерел:

1. Ishiguro, K. *Never Let Me Go*. London: Faber & Faber, 2005. 288 p.
2. Kövecses, Z. *Metaphor: A Practical Introduction*. 2nd ed. New York: Oxford University Press, 2010. 375 p.
3. Lakoff, G., Johnson, M. *Metaphors We Live By*. Chicago: The University of Chicago Press, 2003. 242 p.
4. Semino, E. *Metaphor in Discourse*. Cambridge: Cambridge University Press, 2008. 226 p.

Наукове видання

**МОВА, ЛІТЕРАТУРА, КУЛЬТУРА:
НА ПЕРЕТИНІ ТРАДИЦІЙ ТА ІННОВАЦІЙ**

**МАТЕРІАЛИ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ**

Матеріали друкуються в авторській редакції

Дизайн обкладинки: А. Юдашкіна
Верстка: Ю. Войтюк

Підписано до друку 26.12.2025. Формат 60x84/16.
Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman. Цифровий друк.
Умовно-друк. арк. 8.49. Тираж 100. Замовлення № 1225/103.
Віддруковано з готового оригінал-макета.

Видавництво «Молодий вчений»
65101, м. Одеса, вул. Інглєзі, буд. 6/1
Телефони: +38 (095) 778 74 79, +38 (067) 695 64 10
E-mail: info@molodyivchenyi.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 7641 від 29.07.2022 р.